

Vojenské režimy 20. století

- tradice *caudillismu* a soukromých armád
- armáda v Latinské Americe využívána proti vnějšímu, ale i vnitřnímu nepříteli
→ zásadní vliv na utváření společenských struktur nových států
- profesionalizace armád během posledních dekád 19. století – zavádění povinné vojenské služby

- 1929-33 - světová hospodářská krize – rozpad systému haciend, první vlna migrace do měst
- importované ideologie (komunismus, fašismus) jako zdroj nejistoty a inspirace pro latinskoamerické elity
- 1939-45 - 2. světová válka – industrializace, migrace do měst
USA – podpora latinskoamerických armád, logistika, finance
- po 1945 – studená válka – Trumanova doktrína zadržování komunismu
→ podpora pravicových diktátorů a vojenských režimů v Latinské Americe ze strany severoamerických vlád

1954-90 – období režimů „pevné ruky“ v Latinské Americe

- často otevřená válka proti „vnitřnímu nepříteli“ - nejen levicové guerrily, ale i odbory, studentské organizace, novináři, intelektuálové, indiánské populace atd.
- podpora ze strany USA – zejména po roce 1959 (revoluce na Kubě)
- explicitní antikomunismus, obhajoba demokracie před „levicovým terorem“ – atmosféra strachu
- převaha armády nad policií – de facto jediný představitel řádu a pořádku – i v důsledku decentralizace, nerovnoměrného vývoje na území států
- paramilitární skupiny (neoficiální ozbrojené jednotky – „eskadry smrti“)
- vojenské soudy – obcházení demokratických principů

1975-90 - „Operace Kondor“ – koordinovaná akce vlád Chile, Argentiny, Paraguaye, Uruguaye, Bolívie a Brazílie proti levicovým oponentům

- Archivos del Terror

50,000 mrtvých

30,000 „zmizelých“

400,000 uvězněných

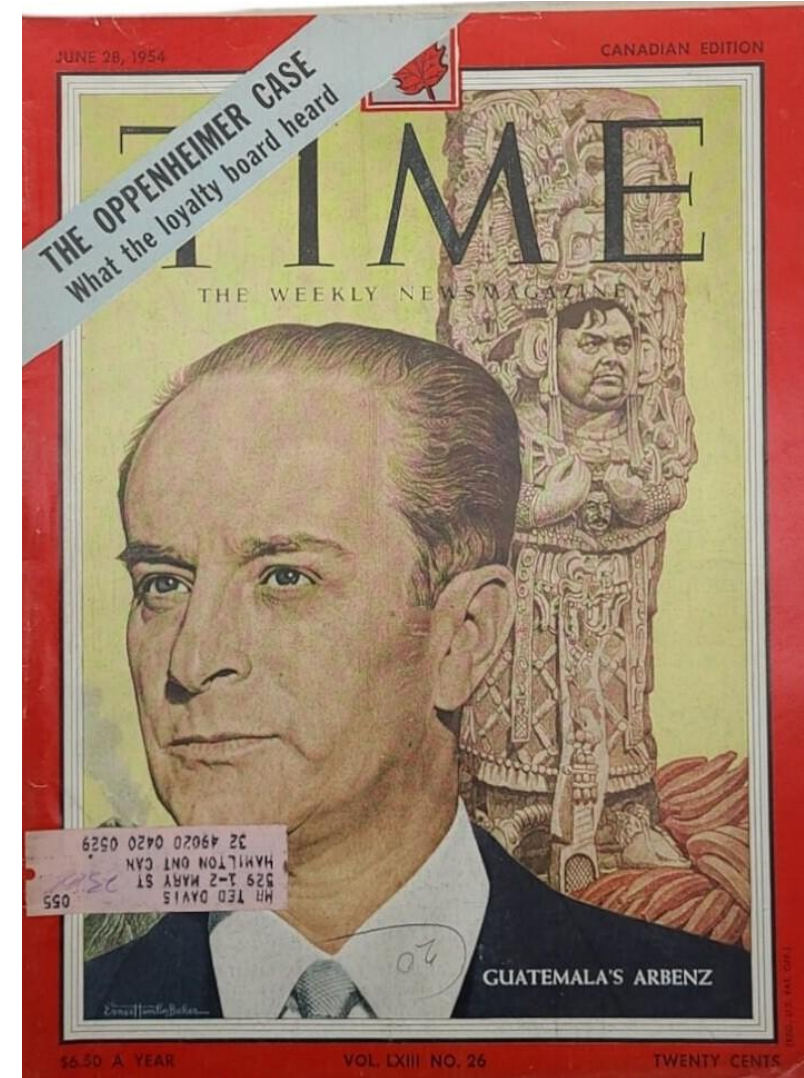
Demonstrace v Buenos Aires,
1976

- vojenské diktatury 20. století: Argentina, Bolívie, Brazílie, Chile, Ekvádor, Salvador, Honduras, Guatemala, Panama, Peru, Uruguay
 - diktatura jednotlivce/rodiny: Paraguay, Dominikánská republika, Nikaragua, Haiti
- vyhrocení ekonomické situace v Latinské Americe v 60. letech
cestou buď pozemková reforma (→ nárůst kupní síly obyvatelstva) a
sociální zákonodárství, nebo utužení represí
většina latinskoamerických režimů zvolila represe

Guatemala

- 1944 převrat sesadil diktátora Jorge Ubica
- 1950 prezidentem zvolen Jacobo Arbenz
- 1952 plán dílčí pozemkové reformy → odpor United Fruit
- 1954 převrat v režii CIA, Arbenz odstoupil → vojenský režim
- 1960-1996 občanská válka v Guatemale

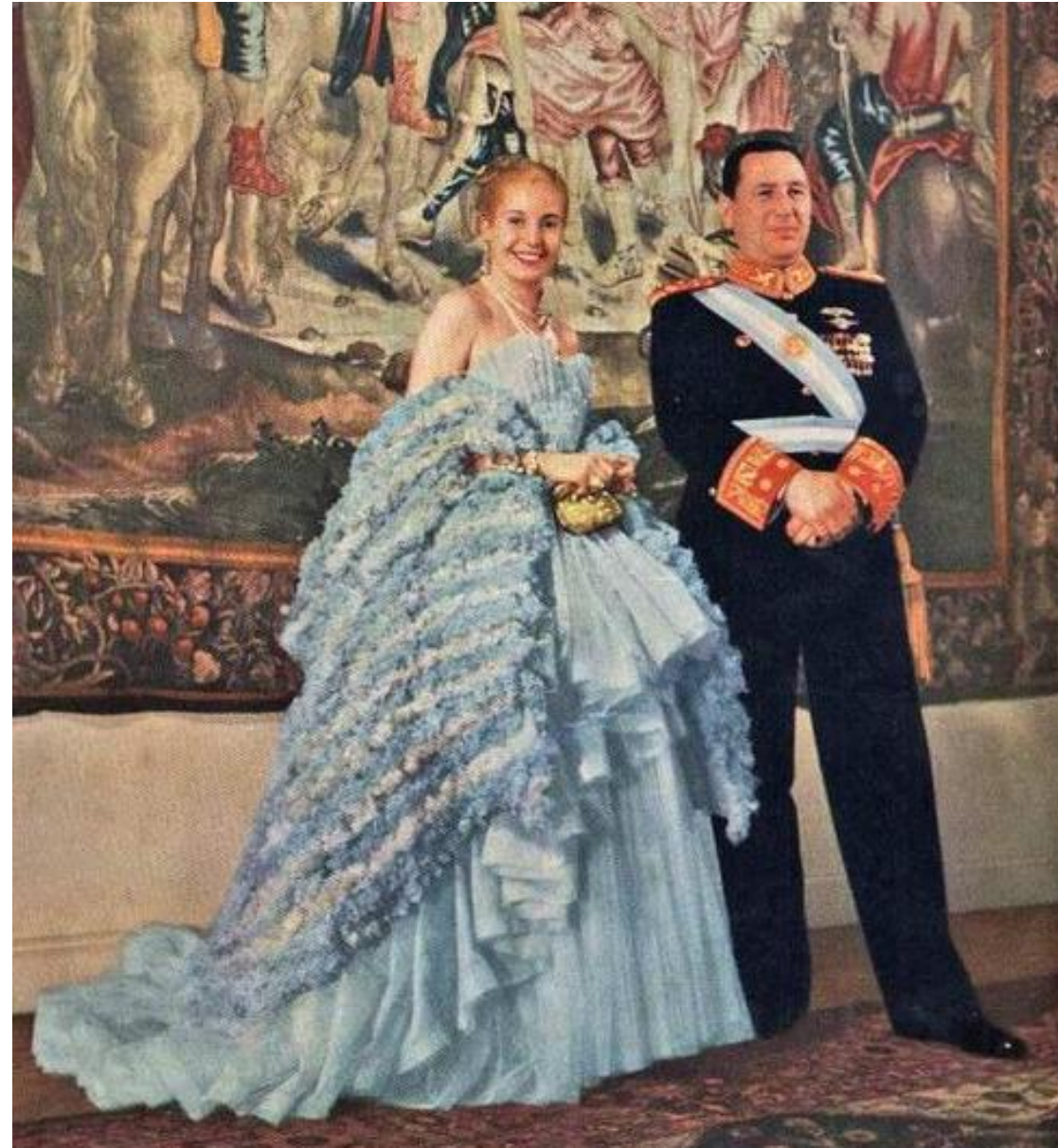
Argentina

- 1930 – vojenský převrat - sesazen prezident Hipólito Yrigoyen
- 1943 – další převrat → 1946 prezidentem Juan Domingo Perón - *Partido Justicialista*

transformace argentinské ekonomiky – industrializace, masivní sociální výdaje

Eva Perón (1919-1952)

- Fundación Eva Perón – ústřední instituce peronistického sociálního programu
- *descamisados* – základna peronismu – neformální milice represe vůči oponentům
- 1949 ústava – místo občanských práv – „práva pracujících“

- katastrofální hospodářská situace Argentiny → kritika Peróna → vystupňování represí
- 1951 – vítězství Peróna ve volbách (mj. vzhledem k zavedení volebního práva žen)
- 1952 – umírá Eva Perón → 1955 útěk Peróna do exilu
- drastické účtování s peronismem - obnovena ústava z roku 1853
- pokračovala tristní hospodářská situace, opakované státní převraty, vojenské vlády

- 1973 – vítězství Peróna v prezidentských volbách (kandidatura z exilu)
- 1974 – umírá Juan Perón → prezidentkou Isabelita Perón
- 1976 – vojenský puč – prezidentem generál Jorge Rafael Videla

Prezidentská přísaha Jorge Rafaela Videly

1976-84 - vláda vojenské junty v Argentině

- „proces národní reorganizace“ – „špinavá válka“ (*guerra sucia*) – likvidace politických oponentů, levicových aktivistů, intelektuálů
- „zmizelí“ (*desaparecidos*)
- omezení odborů → drastická liberalizace podnikání
- ale hospodářské problémy pokračovaly

Matky z Plaza del Mayo (od 1977)

1982 – válka o Falklandy/Malvíny

- objeveny 1592, kolonizovány Francouzi 1764, zabrány Velkou Británií 1820
- krátké, ale krvavé střetnutí
- Velká Británie ostrovy rychle získala zpět

→ definitivní diskreditace vlády vojenské junty – návrat k prezidentskému systému

Chile

- tradice relativně demokratického předáváníí moci
- 1970 – prezidentem Salvador Allende – vláda Lidové jednoty – „chilská cesta k socialismu“

znárodnění těžby nerostných surovin

pozemková reforma

zestátnění bankovníctví

odpor USA

- 1973 – armádní puč - Augusto Pinochet
„Zachránili jsme zemi před komunismem.“

Allende zahynul při útoku na prezidentský palác

vraždění jeho příznivců

Víctor Jara (1932-1973)

1973-90 – vláda Augusta Pinocheta

- hospodářská i logistická podpora ze strany USA
- 1980 - nová ústava – posiluje roli ozbrojených sil v chilské politice
- represe vůči indiánskému obyvatelstvu (Mapuche)

- pod tlakem hospodářské situace postupné ústupky opozici
 - 1988 – všelidové hlasování rozhodlo proti pokračování Pinocheta ve funkci prezidenta
 - 1989 – volby – prezidentem Patricio Aylwin
- neúspěšné snahy o soud s Pinochetem

80.-90. léta – konec vojenských režimů

- od počátků vojenské režimy čelily opozici – levicové gerily (po vzoru Kuby) – ve velké většině neúspěšné
- zhoršování ekonomické situace (neschopnost armádních představitelů, ale také ropná krize 70. let)
- tlak mezinárodního veřejného mínění, závěrečná fáze studené války
- postupné sjednocování roztříštěné opozice
- dohody s nástupnickými režimy - amnestie

- stopy v latinskoamerické společnosti dodnes – adorace uniformem
- po roce 2010 opět využití armády v boji proti zločinu – obchod s drogami

Zásah ve favele v Rio de Janeiro, 2018